

עדה, ראובן

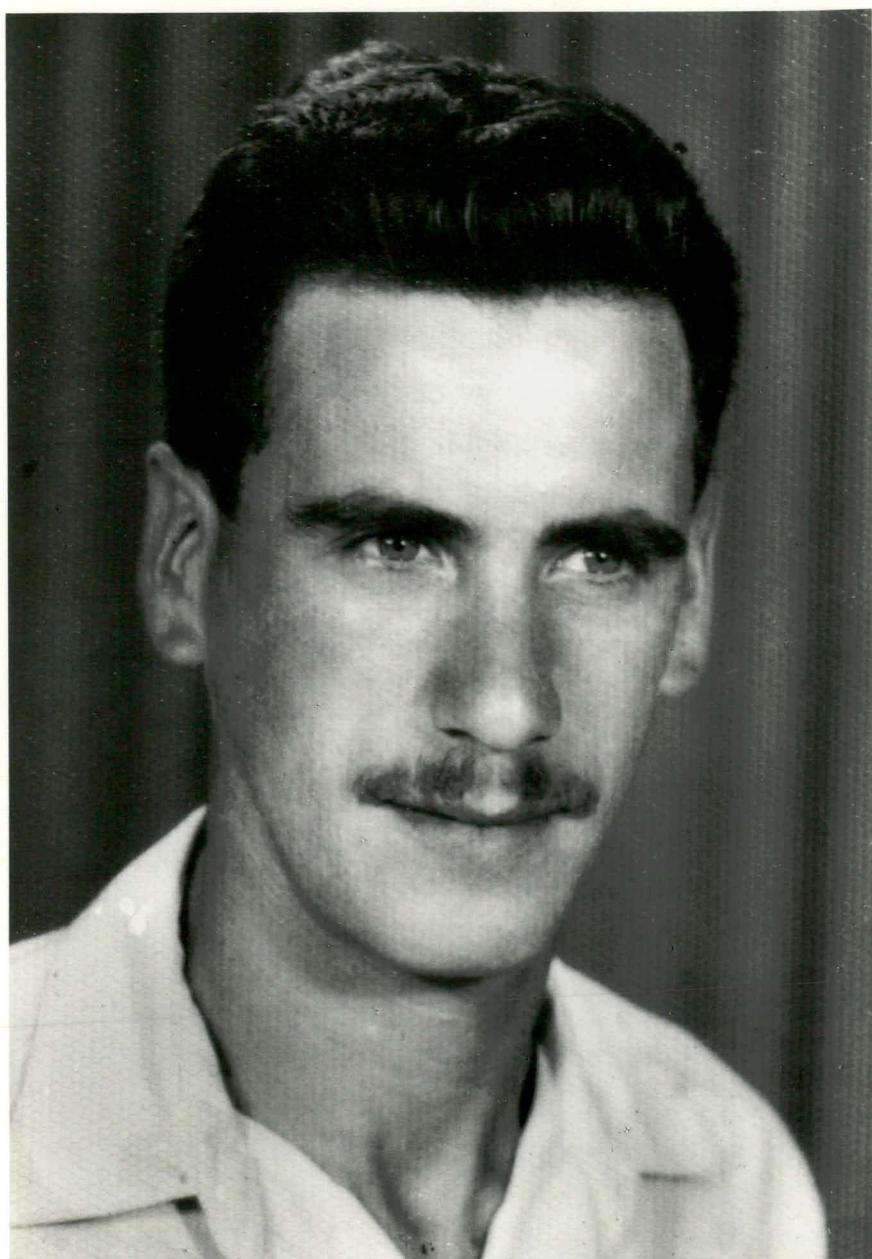

בן מרדכי יחזקאל וחיה. נולד ביום ה' בסיון תרצ"ז (15.5.1937) במדריד שבספרד. הוריו — יוצאי פולין, שנדדו שנים רבות כפליטים ברחבי אירופה עם עשרת ילדיהם שנולדו כמעט כל אחד מהם בארץ אחרת. לבסוף הגיעה המשפחה לארץ בשנת 1949 ונאחזה בה כעובדי אדמה בגבעת-נילי. ראובן למד וסיים את לימודי בית-הספר היסודי בגבעת-עדה, הנמצאת ממזרח למקום מושב ההורים. ראובן השתייך לבית"ר ושם למד את

משמעות האהבה לארץ. כאשר סיים את בית-הספר היסודי נאלץ להפסיק את לימודיו ולהקדיש את זמנו לעבודה במשק הוריו ולטיפול בו. היו לו תחביבים שונים וביניהם אוסף מטבעות. באוקטובר 1956 גויס לצה"ל והתנדב לסיירת הצנחנים. מאז שחרורו היה יוצא למילואים באותה יחידה. בסיירת הצנחנים למד ראובן את הארץ בדרך הקשה — היא דרך האימונים והסיורים. עם שחרורו יצא כמדריך ביישובי-עולים בפרוזדור-ירושלים ובמקום הזה פגש את רעייתו-לעתיד. האתגר החדש שנתגלה לראובן היה בדרום-הארץ — הלא היא ערד. בשנת 1961 הצטרף לצוות מקימי-העיר, עבד בה כל מיני עבודות ושמח להיות בין בונים. כשהעיר נתאכלסה העביר אליה את אשתו ובנו התינוק ומאז נקשרו חייו למקום והוא ראה בו את עתידו. הוא האמין בגידול המקום ובהתפתחותו ולכן גם את ביתו הפרטי בנה שם כמו ידיו, אלא שלא זכה לחנוך אותו. בשנה האחרונה לחייו נמנה עם חוג מאנשי המקום להבנה ישראלית-ערבית, כי טען שההידברות היהודית-הערבית היא הדרך היחידה אל השלום הנכסף. מדי פעם היה נקרא למילואים ובהתקרב ימי-המתח שלפני מלחמת ששת הימים חיכה שוב לצו-הקריאה. בקבלו אותו הוא מיהר ליחידתו, שסופחה לחטיבה הלוחמת לשחרור ירושלים. ממקום-הריכוז הזה כתב לידידו: "באשר לי, אני עליתי לישראל עם קום המדינה ומצאתי הכל — כל מה שלא היה לי מעולם. את זה אני חייב לארץ הזאת". ביום השני לקרבות של המלחמה, הוא כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967), נפל ראובן בקרב

שנערך ליד שער האריות בירושלים הבירה. הניח אשה ושני בנים.
הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.
ביום-השנה לנפלו הוציאה המועצה המקומית ערד חוברת בשם "חמישה
נפלו" ובו דברים לזכרו. בספר "מאריות גברו" שבהוצאת מפקדת
הצנחנים הוקדש עמוד לתולדותיו ולתיאור קרבו האחרון. חברו דני
גברון הקדיש את ספרו "קץ הימים" (באנגלית) לראובן.

"...את יפי הבלורית והתואר..."

שדה ראובן ז"ל.

הקרב על הפצועים

מאת אלי אדער

לגררם ולחלצם. הטאנק הגיע עד קרוב מאד לפצועים, ואז נפגע והחל לבעור בעוד שלשת אנשיו מצליחים להיחלץ ממנו. מהחום הרב שנוצר מאש הטאנק החלה תחמושתו להתפוצץ, ולאור להבותיו הגבירו הירדנים אישם לכיוון הפצועים. עם שוך התפוצצויות התחמושת כבר לא היה קול מעילם. נסיון נוסף להוריד קבר צה, אשר סרקה, תחת אש כבדה, את הגיא, מתוך תקווה שאולי הגיע לשם אחד מהארבעה, נסתיים ללא תוצאות.

קרוב זה לחילוף שלשת הפצועים הצטיין בגילויי הקרבה אישיים למופת. הלוחמים שירדו למטה, אל עבר הגיא, ידעו שצריך לעבור בשטח פתוח המכוסה באש כבדה ומדויקת, כדי לחלץ משם את הפצור. עינם בלט, מספר דובי, בדבר קוה הרבה שגילה כדי להגיע אל הפצועים ובכל מחיר, מתוך סיכון רב נשאר עמם על הגשר, הרגיעם ועודדם, שמר עמנו קשר קול, ושם נהרג, אישית, מניחים חבריו, יכול היה להחלץ מהגשר.

העקרון המקודש של הצנחנים הוא כי אין משאירים פצועים בשדה הקרב.

סיירת ששה מלוחמיה. עשרה אחרים נפצעו.

שדש פעמים בדרך האש

תחת אש כבדה ויעילה של מקלעים שהיו מטוחים היטב ואשר נסתייעו בפגזי תאורה שנורו כל הקרב, ממרגמות 81 מ"מ ירדניות החלו חוליות מאנשי הסיירת בחילוץ. עם אנשי החוליה הראשונה נמנה סרן יעקב עילם (בוכמן) ז"ל שעל גבורתו המופלאה ודבקותו בחילוץ הפצועים, הומלץ על ידי מפקדו לקבלת ציון לשבח. כשעה וחצי תחת אש כבדה שלא פסקה לרגע, הצליח עילם, ביסיוע אחרים, לעשות את הדרך שבין הפצועים ועד מחוץ לקו האש שלוש פעמים, כשבכל אחת מהן הם גוררים עמם את חבריהם הפצועים. בסוף מסר עילם כי על הגשר נותרו שלשה פצועים קשה. נסיון שנעשה להוריד טאנק למטה כדי שישתק באישו את העמדות שבחומה נשתהה בגלל קשיים טופוגראפיים. לאחר כשעתיים הצליחו בוכמן ועוד שנים מאנשי הסיירת, אשר הסירו מעליהם את הגורם ונתלו על ידיהם בדפנות הגרר וכך עשו דרכם לאורכו, להגיע אל הפצועים. לאחר שהצליחו להריגועם נפגעו שנים מהמחלצים מהאש הכבדה, והצליחו לחזור למעלה. בי עוד עילם נותר עם שלשת הפצועים, מקלע שהוצב לפי הצעתו של אחד המפקדים. יורם, לשם חיפוי, לא הביא להפחתת עוצמת האש מעמדות הירדנים שכחומה, שהיו מבוצרות וממוקמות היטב. יותר מאוחר הגיע למטה הטאנק, אשר לא הצליח לפגוע בעמדה ותחמושתו אזלה. באותו זמן לערך פתחו הירדנים באש כבדה ממרגמות, שעד כה לא נטלו חלק בקרב, ונפצעו שלשה לוחמים נוספים. בהם יורם. נסיון נוסף שעשה הטאנק לא הביא לשינוי. גם כמה נסיונות התגנבות שקטה שנעשו בי מחלק הקרב לא עלו יפה, בגלל יערי לוח האש הירדנית.

הטאנק שבער

בשעה הרביעית לקרב החמיר מאד מצב הפצועים והדבר נודע מקשר קול שקיימו אנשי הסיירת עם עילם. שהציע כי טאנק יחסום בגופו את קו האש שבין עמדת המקלע הירדנית לפצועים, ואז אולי אפשר יהיה

את פרטי הקרב לחילוף פצועי הסיירת מהגשר שמעל גיא בן-הנום, ממול לשער האריות, שמעתי מאחד המפקדים הוותיקים, דובי מקבוץ אייר לוח, ומאנשי סיירת אחרים כשנתפרקדנו בחורש קטנטן של קאסואר רינות שפלג עובר בה, אי שם על הרמה ליד הכפר פיק, לאחר שהשילמנו את טיהור דרום הרמה.

בליל הקרב על ירושלים הוטל על סיירת הצנחנים לעלות ולתפוס את הר הזיתים וסביבתו. ראשית התנועה ליעד היתה בסיוע טאנקים, שהאטו את התנועה, המפקד הורה לג'יפי הסיירת לעקפם ולעלות בלעדיהם. הג'יפים נסעו בדרך העוברת ליד החומה, ממש מתחתיה, וממול לשער האריות היא עוברת את גיא בן-הנום לכיוון הר הזיתים. משעבר הרכב הראשון את המעבר שמעל הגיא נפתחה עליו אש עזה מטאנק מוסווה, שניצב ממול ותיכף אחריו פתחו באש גם העמדות שבחומה. שלשה מנוסעי הג'יפ הראשון נפצעו, אך הצליחו להפנות את רכבם ולחזור למעלה. שלשת הג'יפים שנסעו בעקבותיהם נפגעו והחלו לבעור. שאר הרכב נותר מחוץ לקו האש.

כאן החל למעשה הקרב לחילוף הפצועים, עשרה, קרב שארך יותר מארבע שעות, ושבסיכומו איבדה ה-

עצור! צרור לוחש אדמדם עובר לפני הרגלים. עצור! הטנקים
קדימה.

שני טנקים נעים קדימה, הם יחפו, הם יסייעו, הידד!
טנק אחד חזר. השני נשאר עם הג'יפים על הגשר. הכל בוער,
הכל מתנפץ, עוד מעט בוקר.

יושבים מכווצים בג'יפ. ניס ולא ניס. אתה רוצה לישון, אתה
רוצה לבכות, אתה רוצה למות אתם, אתה רוצה לחיות.
אתה מחביש לחיות.

מיכה ומאיר חוזרים "לכו לישון! אין איש על הגשר. כולם מתים
שם" מיכה ומאיר התגנבו לשם, מאיר איבשו בידו האחת ומיכה סיפס
והביט. ליחר בטחון קרא להם. מקלל מהחומה ענה לו. הם חזרו, כולם
מתים.

כולם יושבים. דוממים. רק בני מסתובב בעצבנות הוא החזיר שנים אל
ארץ החיים. הוא חזר מהמלכודת. הוא נשא את השלישי על כפיים.

"מסור ד"ש..."

אתה ודאי כבר ידעת.

מיכה קורא "להסתובב" ומיד הכל פונים חזרה לנקודת ההיערכות.
כן, משהו לא בסדר. קסטרופה. האזניים מצלצלות, כל הראש מצלצל. ראובן,
ישי, בני, אורי ...

מקומך שם, אתה צריך להיות עכשיו שם. למוח יחד אתם. רוצה
לחיות? בוש. אחים לנשק. לחיים ולמוות.

ג'יפ מגיע בטיסה מן החופת. תוך כדי עצירה זו עק: "רופא,
חובש, מהר! יש שלשה הרוגים!" אתה נמצא בחלום. לא! "יש שלשה נפגעים!"
מתקן בני את עצמו. בני - הנהג, היחידי שלא נפגע, סס קדימה בחור
המלכודת, סובב את הרכב וחוזר דרך החופת בין הכדורים והפגזים כשידו
האחת תומכת בראובן.

"בני" אמר א ראובן "אני הולך, מסור ד"ש...".

אתה מוצא את עצמך דוהר עם כולם אל הנפגעים. עד שאתה מגיע,
הרופא והחובשים עשו את שלהם, כולם כבר חבושים, בחבושות שהיו לבנות.
דם. הרבה דם. דם בעיניים. מושיט יד, אלתקה, קדימה לתחנת האיסוף.
הטנקים עומדים בפינה ומפגיזים את הרכס. משוגעים, הם לא יודעים כלום.
הם לא רוצים לדעת. תפסיקו לעזאזל. עוברים ליד טנק, הוא מפגיז.
עפים ונחנקים מהעשן החריף. מה מרגיש הפצוע. הוא שותק. הנה ראובן. הוא
שרוע באלונקה. חולף לידך. תגיד משהו. תגידו משהו. למה שותקים, רק
התותחים מדברים. הוא זז קצת, זה לא זה, אין לו כוח יותר. בכל זאת זז.
יחיה, מנסה להאמין, רעש מסביב, אור מסביב, חושך מטביב דממה לוחצת
באזניים יותר מהרעש עצמו.

- מת מוח גיבורים.

וההם שם על הגשר - שוכבים, מי עוד חי. אולי. מנסים לחלץ.
מי שנכנס - נפגע, המכשיר גונח, צפתי מדבר "כאן דובי, צריך סיוע,
כל הזמן נפגעים, מנסים לחלץ, אי אפשר ככה, מנסים לחלץ".

אין אונים, חרפה, אתה מתבייש בגשמה שבאפך, רוץ לחלץ.
אתה נדחק קדימה. לא אתה! קודם המחלקה של ימו, אח"כ המחלקה
של דובי, אח"כ ... לעזאזל צריך לעשות משהו!

עושים. מי שעושה חוזר פצוע. עילם, עילם נכנס, חילץ, איפא
הוא? הוא שם! חזר אליהם אל הגשר. הוא שם יחד אתם.

מתארגנים כולם לפרוץ ולקחת. המקלעים אאא יחנו חפוי. משחק
ילדים, חפוי. כל החומר יורקת אש, מקלעים, בזוקות מרגמות. הכל מואר.
רק האויב בחושך. זזים, שיגעון תורכי. התאבדות. זזים, איןברירה.
זזים, ברוך השם, גורל אחד לכולנו. קור מתחיל לזחול לתוך האצבעות

הטנקים נושפים ימינה ושמאלה, מתכוננים ליציאה. חשך. טנק
מטושטש בלילה, לא רואה, לא שומע. הג'יפים כמעט נדרסים
אין קשר אל הטנקים. אתה רוצה לדבר עם טנק, הרבץ בכח על השריון
עד שיעצור, ואח"כ טפס ודבר. סכנת נפשות ע"י הטנקים.

עולים על הג'יפים. קר. המצח רטוב, - זיעה קרה. אתה רועד?
זהירות, שלא ירגישו. היד של העוזי רועדת, מה קרה לי. אין דבר,
כולם ככה, כשמחיל להיות חם, לא רועד שום דבר היד יציבה. אז הם
מתחילים לרעוד. זה ההבדל.

משהו לא בסדר. סחם הרגשה, אולי לא. זזים. הטנקים מתחילים
לנוע, ישי מתארגן מאחריהם. בג'יפ של ישי - ראובן. פנים מודאגות
קמעה. לכולם פנים מודאגות. הי, להתראות! "תן חיוך!" הוא צועק
מתוך הרעש ופורץ בצחוק מעודד. כן, זה ראובן, אי אפשר לטעות.
"להתראות בשש?" "בשש!" והחושך מפריד.

פתאם מופיעות האבוקות. מימין בחומה ליד הוואדי, הירדנים
מרימים פגזי תאורה. אחם טועים חברה פנינו לכוון אחר לגמרי,
אין לנו ענין בכם כרגע. לעג הגורל, שם נתפשנו.
הטנקים ירדו, משהו לא בסדר. ליד החומה למטה - מהומה.
הירדנים יורים בחמת זעם. פגזי תאורה ממלאים את השמים. אתה עדיין
תוהה, מה השמחה דוקא שם, אך מתגנב חשד סתום.
זזים. הסיירת קדימה.

אחד אחר השני נבלמים הג'יפים בחשכה ופתאם בסיבוב - אור.
טנק עומד ובווער כלפיד. נדלקה רשת ההסוואה, ע"י פגז תאורה שנפל
בטעות כאן. זה הסיבוב, כאן פונים. מה? נוסעים ישר? אבל זאת טעות
ראינו קודם את המפה.

סיירים לא שואלים שאלות. קדימה, אז קדימה. ישי דוהר לאורך
שדרת הטנקים, פתאם מתחילה הוופת. הכל מסביב'מואר. פגזי התאורה
הארורים. כדורים נותבים דוהרים מעשרות לוחות ונתקעים בגזרה הצרה.
הג'יפים על הגשר, ישי עונה באש. כולם עונים באש. האש נתקעת בחומת
האבן הירושלמית. כל החומה יורקת אש. המטחים של ישי מתחילים לפזז
מן הקרקע אל המרומים, אתה רואה את ~~אח~~ הפסים הנותבים. ודאינפגעו,
מחלתלמשהו בפנים. הסור נעצר כפשע לפני המלכודת. ארבעת הג'יפים
של ישי שם בפנים. סוף העולם.

(מדברי חברים בטקס גילוי האנדרטא, על הגשר, נחל-קדרון, ירושלים.)

ראובן שדה

- - קומה בינונית, עיניים יוקדות, - - כוח ו

המון כוח.

לא עוקר הרים, אך מזיזם בעקשנות.

לא שובר פלדות אך במבילות וכוח-התמדה בלתי רגיל, - היה שותק אותן לאבק,

איש הארבעים:

ארבעים מעלות צלמיו בצל;

40 קילו על הגב;

40 קילומטר ביום;

40 שעות ללא שינה ומזון;

וכשהכל היה ארבעים, אז חמוראל היה אצלו - חמש-חמש.

בסך-הכל, נהג לומר על עצמו: "אני? אני עולה-חדשן עד שבאתי, כבר לא

השארתי שום ביצה לייבש."

אבל כשיצא לחופשה-חקלאית, מצאנו אותו לילה אחד, ישן בחוץ חלקה-

המלפפונים, כדי לקום טרם-אור ולחמשיך...

הלך לערד בראשיתה ותיק לאחד מאבות-העיר. לא! לא מאלו המופיעים

בכותרות, - מאלו המופיעים בעבודתו:

כל דבר נהג לעשות בשתי ידיו.

האיש אשר ידיו חמיד היו לו.

...אוחז עץ ערב, לפני התופת, ישבנו חבורה קטנה בצל גדר האבנים, ליד

"רוקפלי" וסתנו באשר ייעשה בשעה 6 אחרי המלחמה.

"ראשית" אמר אז אורי, זכרוננו-לברכה, "ניסע עם ראובן לערד, לחנוך

את הוילח... (זו הוילה שבנה ראובן בידיו הטובות).

והיחה האש 6 כל הלילה. ואחר-כך היתה השעה 6 ואיש לא חזר אל

הוילה...

אין טעם לומר, "ראובן, חברי, לו אני תחתך..." - במילא, לא היה

מניח לאיש ליפול במקומו. לא הוא ו

כשהיינו סגור סגור סגור, היה פינו מלא חלונות: האוכל, החגור, הסרטור...

ראובן נהג להתלונן על האימונים כי קלים הם ואין מגיעים עד קצה גבול

חיכולת.

מדברי חברים בסעס גילוי האנדרטא, על הגשר, נחל-קדרון, ירושלים.

ראובן שדה -

--- קומה בינונית, עיניים יוקדות - - כוח!

המון כוח!

לא עוקר הרים, אך מזיז בעקשנות.

לא שובר פלדות אך בסבילות וכוח-התמדה בלתי רגיק, - היה שוחק אותן לאבק.

איש הארבעים:

ארבעים מעלות צלסיוס בצל;

40 קילו על הגב;

40 קילומטר ביום;

40 שעות ללא שינה ומזון.

וכשהכל היה ארבעים, אז המוראל היה אצלו - חמש-חמש.

בסך הכל, נהג לומר על עצמו "אניף אני עולה חדש! עד שבאתי, כבר לא הכרתם שום ביצה לייבש".

אבל כשיצא לחומשה-חקלאית, מצאנו אותו לילה אחד, ישן בתוך חלקת המלפפונים, כדי לקום שרם-אור ולהמשיך...

הקך לערד בראשיתה והיה לאחד מאבות העיר. לא! לא מאלו המופיעים בכותרות, - מאלו המופיעים בעבודה!!! כל דבר נהג לעשות בשתי ידיו. האיש אשר ידיו תמיד היו לו.

... אותו ערב, לפני החופת, ישבנו חבורה קטנה בצל גדר האבנים, ליד "רוקפלר" וסחנו באשר ייעשה בשעה 6 אחרי המלחמה. "ראשית" אמר אז אורי זכרוננו לברכה, "ניסע עם ראובן לערד, לחנוך את הוילה" (זו הוילה שבנה ראובן בידיו הטובות). והיתה האש כל הלילה, ואסר-כך היתה השעה 6 ואיש לא חזר אל הוילה...

אין סעס לומר, "ראובן, חברי, לו אני תחתך..." - במילא, לא היה מניח האיש ליפול במקומו. לא הוא!

כשהיינו טירונים, היה פינו מלא תלונות: האוכל, החגור, הסרסור... ראובן נהג להתלונן על האימונים כי קלים הם ואין מגיעים עד קצה גבול היכולת.

היה פעם שיר: "...לבנות ולהיבנות בה..." ראובן, אתה באת להיבנות ונמצאת בונה כל ימך...

וכאן על הגשר, הגעת לראשונה אל קצה גבול היכולת.

יהי זכרך ברוך.

אנחנו מדינה קטנה, כל אויב חי - הוא סכנה. סכנה לחברה, סכנה לעורף שהוא כמעט בכל מקום חזית, סכנה לאהובים אפילו שם בערד. ... אוי לאויב.

חברה לוקחים קומדקר, ג'יפ ושני פרייווטים מפוארים ונוסעים להביא את שאר הג'יפים. חוזרים בשידה. הפרייווטים נשארו שם. הם כבר גרוטאות. שום ערבי לא בא ~~XXXX~~ בסענות שלקחו לו את הרכב. שום אחד. ~~אאאא~~. מלחמה.

עד הערב מחפשים צלפים, מגרים אותם ואח"כ מנסים להשחיל. עפי"ר לא מצליחים. אין מה לדבר הירדנים נלחמים כמו גברים. זו מלחמה של גברים. עיר ההריגה.

פורצים מזנון. ראובן מחלק תפוחים. זה המזון הראשון מהבוקר, בחר יקר.

לקראת הערב - התארגנות. עולים על הרכס ממול. רכס נוראי אגוסטה ויקטוריה, טור-מלכה, הר-הזיתים. הכל חפור ומבוזר. הטנקים מגיעים, אור אחרון, צריך לזוז.

ההתארגנות נמשכת מביטים במשקפת - שקט מבשר רעות. מה הם זוממים שם המנוולים. שמועה: שבוי ירדני - רב-סרן, אמר למוטה שהגדוד שעל הרכס נפוץ לכל עבר, זה היה הגדוד שלו. כלב מי שיאמין לו. אומרים שמוטה מאמין. אולי בעצם לא, מה זה חשוב, עולים.

דמדומים, קשה לראות ברור. שלשה ירדנים מורידים בשקט את המכסה מהתותח. "הי", ראיתי תותח" "מה?", כן, אני בטוח, מתחת א לחרושה, שם, באגוסטה ויקטוריה "אתה רואה? אנשים, מורידים את המכסה". הידיעה עוברת מהר, קולות בקשר: "מאשר פקודתך, סוף". הטנק מטרטר, חוזר וזז מצודד את הקנה, טנק שני מצטרף למחול הכבד, נו, שיתנו כבר.

בוט. עוד אחד. כל האויר מזדעזע. "אתה רואה?" "כן" "תותח?" "לא!" עבודה יפה. הטנקים מתחילים להרעיש, כל הרכס רוקד. עשרות פגזים, כדורים נוחבים. לילה.

פתאם יום! פרוז'קטור מאיר את הרכס באור יוט. כל הטנקים מכים באש. גיהינום למי שיושב שם. רואים הכל, חוץ מבני אדם.

עוד מעט זזים. נרד בכביש נפנה שמאלה בצומת ונעלה עם הטנקים

בכביש אל הרכס. הגדודים ~~XXXXXX~~ יקחו את אוגוסטה, אנחנו את הרכס דרומה עד הסוף. לא עוצרים! מיכה מימין עם חצי כח, נחן משמאל עם חצי א כח. כל אחד לומד בעל פה את המשימה ואת הציר, כל אחד הוא חייל שהוא גם מפקד הפלוגה - קצין. מפקד חוליה - קצין. החיילים כולם בעלי דרגות,

כל אחד מקוגל לזהי ~~אף~~ רל קרן

עיר עשירה, חנויות, משרדים, מלונות. מתקדמים. המנזר, ימק"א, השגרירות, הרחבה הנוראה. שם ברחבה היה שדה קטל, השרידים ברורים לעין. ליד קיר השגרירות האמריקאית שנים דוממים - משלנו, מלוחמי החטיבה. עיניים זגוגיות, ההבעה - תרעומת: לא הניחו לנו לסיים את שהתחלנו. נשותיהם אלמנות והן אינן יודעות. אתה רוצה לבכות. אין! גברים אינם בוכים במלחמה. לא בגלל שלא רוצים, - לא מצליחים.

מכסים את פניהם ברשת הסוואה, עוד מעט יפנה אתכם. אל דאגה, בצה"ל לא שוכחים.

זוים, בחלון השגרירות דמות ברורה, העוזי קופץ כהרף עין. לא! מול של כלב, - מעובדי השגרירות. אל תודה לנו, תודה לישו שלך אבל תעשה זאת במרחף, זוז מיד!

רחוב צלאח-אל-דין, חנויות עשירות: זהב, כסף, מצלמות... איש אינו פורץ.

אזרחים בידיים מורמות עוברים בריצה. העיניים - פחד אלהים, - פחד מוות. גועל נפש, מלחמה. איש אינו יורה.

זהירות! צלף! חוצים אחד אחד בריצה פראית את הרחוב הפונה לחומה. מנוול, כמעט שפגע. תול"ר של מוטה נכנס. מחפש את הצלף. מכוון, יורה. רעם מתגלגל, כל העיר גשם של חלונות מנופצים. מציצים - פיספס! עוד פגז! רעם. שוב זכוכיות כמוברד. פגע! עמדה בראש בנין ממול משחירה מפית. ואז מוציא הצלף בשקט ראש ורובה מאיזה חלון, השד יודע מאיזה, נשמעת יריה והקצין ליד התול"ר - שוחח דם. ריצה פראית, מחלצים. כולו רטוב מדם, מחייך - שום דבר, רק היד...

מאתיים מטר מכאן - רוקפלר. שם המטה של מוטה. דגל קטנצ'יק שלנו מתנפנף על הצריח. הירדנים ממול משתוללים מכעס מנסים להוריד. לשוא. מ-20 מטר אינם פוגעים בו. 20 מטר מהצריח של החומה דגל קטנצ'יק שלנו. מחגרים בצלף, יוצאים, חצי גוף, - שקט, גוף שלם - שקט ממול עומדים הרובאים אצא ומחכים שינסה. בחור פקח, לא נפל בפח. רצים ומחלצים את הג'יפ עם התול"ר שנשאר תקוע. בא ג'יפ, קושרים שרשרת, יוצאים. חילצנו. נושמים לרוחה.

מיכה נמצא בכל מקום. אצל מוטה, אצל המחלקות, יושב עם מאיר ומתדרך את ישי.

ימו יוצא לחלץ אוטובוס, ישי מכין חפוי, הנה ראובן מחפש חלון עסכתובת. זה לוחם. איזה כושר, איזו סבילות. איזו נכונות. פעם היה עולה חדש. נלחם בהכרה, אינו שונא! גם לא את האויב הכי נבזה. אוי לאויב שיעלה לו עלהכוונת. בלי שנאה, בהכרה - יגמור אתו ואחר-כך יצטרע עליו כמו על חבר.

תוך זמן קצר החלו להופיע האמבולנסים. סנדריס פתוחים ממותקנים באלונקות. כל הבוקר, לא חדלו - והכמות לא הוסיפה עידוד לאיש. מה גם שהכל היה גלוי וראית את הדם.

אזרחי ירושלים הגיבו בהתאפקות וכל מעייניהם היו אלינו בידעם כי בעוד שעה קלה נצטרף למתרחש שם.

בשעה שבע בבקר ביום ג' ה-6 ליוני, עלינו על האוטובוסים וג'יפי התול' כשמבטים אילמים מלויס אותנו וכאילו חותמים אותנו בזיכרון כאומרים: אח מי נראה שוב? הגענו לשכונת סנהדריה לנקודת היערכות לקראת הכניסה, ברחוב העובר בניצב אל מול חזית שיך ג'רח וגבעת התחמושת. קבלת הפנים הראשונה היתה - צרורות כדורים מייללים לארך הרחוב. החברה שלטו בעצמם ובשקט, כמעט באיטיות, נעו למחסה מאחורי קירות הבתים. פגיעה ראשונה - חור אפל בתרמיל הגב של אחד החובשים. איש אינו מגלה התרגשות. בפנים - הקיבה מתהפכת.

המחלקות התארגנו בטור ונעו ברגל קדימה. כולט מצויידים בתרמילי גב עם תחמושת רבה. מאחור נעו ג'יפי התול"ר כשהם מחפשים מעבר נוח. החברה דלגו בזה אחר זה בתוך שדה המוקאשים של בית הספר לשוטרים, אשר נפרץ לפני שעות ספורות. במקום עדיין נוסף ריח המלחמה, כדורים שורקים פה ושם. אלו כדורים תועים. גם כדור תועה פגיעתו רעה. הכל פרוץ, עשן. בית הספר לשוטרים מנותץ כהלכה. ממול באים נושאי אלונקות עם פצועים. בתעלה פוזרים הרוגים ירדניים. למי יש זמן להביט. מתקדמים, עוברים את בית הספר לשוטרים וכבר משוטטים בתוך העיר ההיא, שלהם. רחובות עוינים, בתים עוינים, חלונות עוינים, האצבע על ההדק, המבט חשדני מסביב. זוהי המלחמה? איש אינו יורה עדיין. הכדורים רצים פה ושם עדיין. הם לא בשבילנו. הם בלי כתובת. ברחוב רכב ירדני עשן, לידו שוכבים כמה. אלו שלהם. ג'יפ תולר ירדני. הוא סיים את תפקידו כגרוטאה.

התולרי"ם שלנו הצליחו לגלות מעבר. הם עוברים ומשוטטים בשדה

המוקאשים. לא מצאו אף מוקש. וחל"ם עולה על מוקש נעל. שום דבר!

התולרי"ם אחריו. מספר צרורות מקבלים את פניהם ברחבה של בית הספר. מכונית תחמושת שלנו בוערת, הנחגים חילצו עצמם מנסים לכבות. בדיחה.

הטורים מתקדמים ברגל, כל רחוב צדדי חוצים בריצה, כדורי צלפים מתחילים לחפש קרבנות. הם החטיאו. בחלון בפינה זו משהו. נותנים רתך, שניסרצים, אצא לבנת חבלה, מהומה, עשן אפור - היה צלף... אין!.

1/10/67

בני דרור

לדינה שלום רב!

אני מנסה לשחזר בכחב עפ"י בקשתך, את המאורעות שהיו קשורים בנפילתו של ראובן ז"ל, במלחמת 6 הימים בקרבות על שחרור ירושלים.

ביום ב' ה-5 ביוני, בשעות הלילה הגענו לירושלים כשהג'ימט נעים בשדרת מסע, באורות שיירה עמומים, דרך נחל שורק, ועין - כרם.

מקום ההיערכות של החטיבה ושל פלוגתנו היה ברחבה המרכזית של שכונת בית-הכרם מערבית לעיר עצמה. עוד קדם לכן, בעלותנו דרך הפרוזדור, בואכה ירושלים שמענו הדי קרבות עמומים ומבחנו בהבזקות הרשף, אשר ככל שהקרבתנו, הם הלכו והתגברו.

במדה מסוימת, נענו אז אל הבלתי ידוע, מאחר וההרגשה היתה כאילו החזית הולכת ונסגרת על צואר הבקבוק הזה כתוצאה מיזמה קרבית של הירדנים. כידוע, היו אלו בעיקר הדי הקרב של חטיבת השריון אשר כבשה באותה עת את רכס הראדר מעל מעלה-החמישה והתקדמה לעבר נבי-סמואל, וכן, הדי ההפגזות על העיר עצמה וממנה. ההרגשה היתה מתוחה אך כמי שהכין עצמו לכך בעל כרחו במשך שנים, היתה צפיה לבאות ושאיפה חזקה להיות שוחפים לאשר מהרשש.

כאשר הגענו, פגשנו את החטיבה של מוטס כשהיא מתארגנת לתחזוקה בעוד לנו נאמר להמתין. כשנשאלנו ע"י אנשי החטיבה, מה תפקידנו, אמרו באירוניה, שתפקידנו - לאחר את המלחמה ולהפיץ שמועות, כי כידוע, היינו עד אז בכוונות לכוון סיני, וכשהשתנתה המשימה, לקח מיכה אותנו (את אבא הפרטי) לירושלים מבלי שהיתה לנו משימה ברורה, מתוך כוונה למצוא את המלחמה היכן שיצטרכו לנו.

בינתיים כאמור זזה החטיבה, כל גדוד למשימותיו ואנו נשארו ברחבה.

תוך זמן קצר שמענו את הדי הקרבות שלהם כשנכנסו לקו האש, ובשעת בוקר מוקדמת נכנסנו לתוך שקי השינה מתוך כוונה לישון מעט.

לקראת הבוקר הופיעו בינינו אזרחי הסביבה כשהם מפצירים בנו לאכול ולשתות מכל הטוב שהגישו לפנינו. לאחר מכן, הזמינו אותנו לבתיהם, להתרחץ, לסלפן ולהרגיש בביחננו.

שרה ראובן

בן חיה ומרדכי. נולד ב-ה' בסיון תרצ"ז (15.5.37) בספרד, למשפחה יוצאת עולין.

יחד עם משפחתו הגיע ארצה לגבעת נילי בשנת 1948. ראובן השתייך לבית"ר ושם למד את משמעות אהבת הארץ. בסיימו את ביה"ס היסודי נאלץ להפסיק ללמוד ולהקדיש את זמנו לטיפול במסע הוריו.

בהגיע עת גיוסו התנדב לצנחנים. בתחילה נדחתה בקשתו, אך לאחר שעבר נחוח נחקבל ליחידה. בסיירת הצנחנים למד ראובן להכיר את הארץ בדרך הקשה - דרך האמונים והסיורים.

הוא משתחרר ויוצא להדריך עולים בפרוזדור ירושלים. כאן פוגש הוא את דינה. הם נישאים ועוברים לגור בירושלים.

אתגר חדש קורץ לראובן. הפעם בדרום הארץ - ערד. הוא מצטרף לצוות מקימי העיר, עושה בכל עבודה ושמת בשמחה בוני העיר. הוא מעביר את אשתו ובנו התינוק לערד. רואה בת ובנופה את ביתו, הוא חלק מהותי מהחוג החברתי של ראשוני חלוצי ערד.

בשנה האחרונה לחייו נמנה על חוג מקומי להבנה ישראלית-ערבית, בטענו כי זו הדרך היחידה להבאתו של השלום הנכסף: הידברות יהודית ערבית בין בני העם ולא בין המנהיגים.

עם תחילת המתיחות מחכה ראובן בקוצר רוח לצו. עם קבלתו, הוא ממחר ליחידתו, המסופחת הפעם לחטיבת הלוחמת לשחרור ירושלים. ממקומותיו כתב לידיד: "באשר לי, עליתי לישראל עם קוט המדינה ומצאתי הכל - כל מה שמעולם לא היה לי. ואת זה אני חייב לארץ הזאת".

הסיירה של קפוטסה היא הסיירת של הצנחנים, אשר קנתה את שמה החל מחקופת מעולות התגמול של 1954-6 ועד מלחמת ששת הימים במבצעים מיוחדים.

לפני הטלחמה חוכננה לפעולה יוצאת דופן, אולם בגלל ההתפתחות המהירה של המערכת בוטלה הפעולה.

הסיירת חפשה "עבודה" ועלתה לירושלים.

עם ערב יום שלישי החלה המתקפה על רכס אוגוסטה ויקטוריה. הונחתה אש ארטילריה עזה והטנקים החלו לנוע. בגלל חשכת הלילה ותאש הירדנית מהחומה, ירדו מספר מנקים אל הגשר שעל נחל קדרון. הסיירת נשלחה לכוונם לציר הנכון ולהמשיך עמם במשימת הכבוש. רקטות ירדניות האירו את הכוח והונחתה עליו אש קטלנית שמוקדה על כלי הרכב. החברה קפצו מרכבם והשיבו אש. חוך הקרב כשפניו אל מול החומה, נפגע ראובן.

בן 30 במוהו. בערד הוהיר ראובן אשה ושני בנים ואת הבית ב"שלוחת הצבים" אשר בניינו סיים במו ידיו, אך לא זכה לחנכו.